



Aan: de leden van klankbordgroep fusie Beemster-Purmerend

Beemster/Purmerend, 9 juli 2019

Geachte dames en heren,

Op 17 juni jl. heeft u in de vergadering van de Klankbordgroep gesproken over een notitie die inzicht geeft in de mogelijke lokale lastendruk na de fusie. Dit is belangrijke informatie voor de besluitvorming over het herindelingsontwerp.

In de betreffende vergadering heeft u vragen gesteld en opmerkingen gemaakt waarin duidelijk werd dat u op een aantal onderdelen graag een aanvulling zou willen ontvangen. Bijgaand treft u deze aanvulling aan.

Wij vertrouwen erop u voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

De stuurgroep fusie Beemster-Purmerend

Notitie inzicht gevolgen lokale lasten fusie Beemster-Purmerend

- aanvullende notitie



1. Inleiding

Tot op heden heeft u over de gezamenlijke financiën van Beemster en Purmerend de volgende documenten ontvangen:

1. Financiële verkenning: gevolgen voor de gemeente Purmerend van een fusie met de gemeente Beemster, 27 maart 2018
2. Verkenning soliditeit: van de financiën van de gemeente Purmerend voor fusiepartner gemeente Beemster, 29 mei 2018
3. Presentatie over de ontwikkelingen van de financiën sinds de scans van 1 en 2, 13 mei 2019
4. Notitie inzicht gevolgen lokale lasten fusie Beemster-Purmerend, quick scan, 4 juni 2019

In de scans van 1 en 2 treft u een weergave aan van de financiële positie van beide gemeenten, waaronder de schulden, de bezittingen en de risico's. In de presentatie van 13 mei is aan u gemeld dat de scans nog steeds een goed inzicht geven in de financiën van beide gemeenten, maar dat met name de begrotingssituatie door ontwikkelingen in de rijksinkomsten en de uitgaven sociaal domein zijn veranderd. De laatstgenoemde notitie over de lokale lastendruk is besproken in de vergadering van de Klankbordgroep van 17 juni. Uitgangspunt in die notitie was dat de opbrengst lokale heffingen van Beemster en Purmerend in de begroting opgeteld vóór de fusie gelijk is aan de opbrengst lokale heffingen van de gefuseerde gemeente. Voorafgaande aan die vergadering zijn schriftelijke technische vragen beantwoord. In die vergadering is een aantal vragen en opmerkingen gemaakt waar een nadere uitwerking voor gewenst was. Dit om u nog beter voor te bereiden voor de besluitvorming over het herindelingsontwerp. U treft deze aanvullende punten in de onderstaande notitie uitgewerkt aan.

2. Nadere uitwerking

- a. *Welke mogelijkheden zijn er voor differentiatie in de hondenbelasting, zouden honden op de boerenerven kunnen worden uitgesloten?*

Op de VNG site staat het volgende over de hondenbelasting. De Gemeentewet schrijft over de hondenbelasting het volgende voor:

- Belastbaar feit: het houden van een hond
- Belastingplichtige: de houder van een hond
- Heffingsmaatstaf: het aantal honden dat men houdt

De raad heeft keuzemogelijkheden als het gaat om de hoogte en de differentiatie van tarieven die de belastingschuld bepalen en de belastingplichtigen of belastbare feiten die zijn vrijgesteld. Zo is het mogelijk om een hoger of lager tarief te laten gelden voor een tweede of derde hond. Hiermee benut een gemeente de mogelijkheid tot regulering die de hondenbelasting biedt. De wet kent geen verplichte vrijstellingen voor de hondenbelasting. De gemeenteraad kan kiezen voor een van de facultatieve vrijstellingen, als er maar wel een objectieve rechtvaardigingsgrond bestaat. Dit maakt onder meer vrijstellingen mogelijk voor een blindengeleidehond, een hulphond, een politiehond of honden op opleidingsterreinen.

Na de herindeling met de gemeente Graft-De Rijk en de gemeente Schermer heeft de gemeente Alkmaar in 2017 naast de blindengeleidehonden en andere hulphonden ook zoveel mogelijk (boeren)erfhonden buiten de hondenbelastingplicht gehouden. Dit naar het voorbeeld van de gemeente Hellendoorn. Omdat het begrip erfhond moeilijk objectief te omschrijven is, was dit alleen mogelijk door in de verordening gebieden te markeren waar de plicht niet geldt. Hoe hieraan invulling te geven, is aan de gemeenteraden. Hierbij valt te denken aan de grens van de bebouwde kom.

b. Welke mogelijkheden tot zachte landing of compensatiemogelijkheden zijn er voor de huurders in Beemster? Relatie met huurprijzen. Is er te sturen in de positie eigenaar verhuurder (uitzoeken hoe woningcorporaties hier mee omgaan)

Een zachte landing specifiek voor huurders in Beemster lezen we hier als een minder harde stijging van de belastingaanslag dan het geval zou zijn bij harmonisatie. Dit is technisch mogelijk door bijvoorbeeld een heffingskorting aan Beemster huurders voor een bepaalde periode te verstrekken. Wel is het zo dat dit binnen de grenzen van één gemeente zorgt voor een ongelijkheid ten opzichte van Purmerendse huurders. Deze betalen immers al jaren een hogere aanslag.

Een zachte landing kan ook worden gerealiseerd door maatregelen te treffen die voordelig zijn voor alle huurders. Dan profiteren ook de Purmerendse huurders. Hiervoor zijn meerdere mogelijkheden die vragen om politieke keuzes.

Er is te sturen in de positie eigenaar-verhuurder. Dat gebeurt ook. In de Atlas van de lokale lasten 2019 van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) lezen we dat huurders in alle gemeenten een afvalstoffenheffing betalen en in veel gemeenten ook een rioolheffing. Het rioolrecht komt bijvoorbeeld bij een eigenaarsheffing niet bij een huurder terecht (zie ook alinea hierna over corporaties). Een andere sturingsmogelijkheid is in het huidige systeem van de gebruikersheffing in Purmerend met een lager basisbedrag te werken. Het uiterste voorbeeld in de Atlas is de gemeente Nijmegen. De lasten voor huurders zijn daar de laagst van Nederland (37 euro). Nijmegen kiest ervoor om de woonlasten voor huurders zo laag mogelijk te maken. Zij betalen alleen een bedrag per afvalzak voor de afvalstoffenheffing. Het grootste deel van de kosten van de afvalinzameling en verwerking wordt gedekt uit de ozb-opbrengsten. Dit is uiteraard een heel ander principe dan het kostendekkend bepalen van tarieven. Er zijn veel mogelijkheden tot sturing, wat voor de gefuseerde gemeente de aangewezen weg is, zal met de raden worden besproken.

Wat betreft de woningcorporaties het volgende. De grootste corporatie in Beemster is Wooncompagnie. Deze heeft in Beemster ongeveer 700 sociale huurwoningen. Deze corporatie heeft ook woningen in Purmerend. Aan hen is gevraagd hoe Wooncompagnie omgaat met het doorbelasten van lokale heffingen aan huurders en of verschil is tussen Beemster en Purmerend. Het antwoord daarin is duidelijk: in de huurprijs wordt geen rekening gehouden met de lokale lasten. Het uitgangspunt voor het berekenen van de huurprijs is de kwaliteit van de woning. Die wordt bepaald aan de hand van het door de overheid vastgestelde woningwaarderingssysteem (WWS). Bij het hanteren van alleen een eigenaarsheffing komt de woonlast derhalve niet bij huurders terecht.

Tenslotte is het goed te melden dat huurders met een beperkt inkomen in beide gemeenten beroep kunnen doen op kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen.

c. Kan er ook een uitwerking worden gegeven van de andere belastingen?

Naast de OZB (en de roerende zaakbelasting), de rioolheffing en de afvalstoffenheffing zijn er nog de volgende heffingen:

	Opbrengst Purmerend	Opbrengst Beemster
1. Parkeerbelasting	2.279.000	-
2. Toeristenbelasting	50.000	70.000
3. Precariobelasting	214.000	-
4. Hondenbelasting	406.000	-
5. Reclamebelasting	150.000	-
6. Leges	2.750.000	487.000
7. Marktgeden	175.000	-
8. Lijkbezorgingsrechten	317.000	55.000

Onderstaand worden de harmonisatie vraagstukken kort uiteengezet:

1. Betaald parkeren dient in eerste instantie voor het reguleren van de parkeerdruk en is om die reden maar in bepaalde delen van Purmerend ingevoerd. Zonder raadsbesluit dat er ook in Beemster betaald parkeren nodig is om de parkeerdruk te reguleren, blijft de verordening alleen gelden voor Purmerendse gebieden.
2. Voor de toeristenbelasting worden in Beemster en Purmerend verschillende tarieven gehanteerd: Beemster (2,10 per persoon per nacht) en Purmerend (1,50 per persoon per nacht). Het is nodig de verordeningen te harmoniseren: Beemster heft wel en Purmerend niet van iemand die op een vaartuig verblijft en Beemster heft wel en Purmerend niet een specifiek artikel over kampeerplaatsen.
3. De verordening precariobelasting belast degene die voorwerp(en) op voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond heeft, dan wel degene voor wie die voorwerp(en) op voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond aanwezig is. De gemeente voert jaarlijks een inventarisatie uit aan de hand waarvan de precariobelasting wordt opgelegd. In Beemster wordt deze belasting niet geheven. Om te bezien wat dit potentieel aan opbrengst betekent, moet in Beemster een vergelijkbare inventarisatie als in Purmerend worden uitgevoerd. In de verordening van Purmerend wordt gesproken van centrumgebied en overig gebied. Ook hier is het derhalve nodig de verordening aan te passen.
4. De hondenbelasting wordt in Purmerend wel en in Beemster niet geheven. Zie voor toelichting het gestelde bij vraag a.
5. Reclamebelasting wordt in Purmerend wel en in Beemster niet geheven. De reclamebelasting wordt in Purmerend niet in heel de gemeente geheven. Reclamebelasting wordt geheven in een vastgesteld gebied voor openbare aankondigingen die zichtbaar zijn vanaf de openbare weg. De opbrengst van reclamebelasting wordt na aftrek van de kosten van heffing en invordering onder voorwaarden beschikbaar gesteld aan de Stichting Binnenstad Ondernemersfonds Purmerend. Overigens is de verwachting dat deze belasting per 01-01-2020 vervalt bij het instellen van de BIZ binnenstad. Zolang in het vastgestelde gebied van de verordening reclamebelasting geen grondgebied van Beemster ligt, wordt deze belasting in Beemster niet effectief.
6. Leges. De tarieven van Beemster en Purmerend hebben ook een harmonisatieslag nodig, de beide tabellen moeten daarvoor naast elkaar worden gelegd om nieuw tarieven te bepalen. Hier is sprake van veel verschillen in tarieven. Zo kost een gehandicaptenparkeerkaart in Purmerend € 156,50 met medisch advies en € 84,25 zonder medisch advies en in Beemster (zonder onderscheid medisch advies) € 107,30. Hierin zijn keuzes nodig. Belangrijk daarbij is dat er geen verschillen zijn op de belangrijkste leges voor de opbrengst namelijk die voor:

- a. Reisdocumenten en rijbewijzen: deze zijn wettelijk bepaald
 - b. omgevingsvergunning bouwen (al heeft Purmerend een korting voor energiezuinig bouwen).
7. Marktgeld. De marktgeld worden in Purmerend wel en in Beemster niet geheven. Beemster heeft een vergunningstelsel in de legesverordening met tarieven. Het is nodig dit te harmoniseren.
8. Lijkbezorgingsrechten worden in Beemster en Purmerend onder meer geheven voor het gebruik van de aula, het begraven van stoffelijke overschotten en het bijzetten van asbussen in de urnenmuur. De verordeningen zijn wel heel anders van opzet. Hiervoor kan een nieuwe verordening wordt gemaakt met een nieuwe tabel met tarieven die voor de nieuwe gemeente gelden. Er kan ook een tabel gemaakt worden met een onderscheid in tarieven voor de algemene begraafplaats Beemster en voor de begraafplaatsen van Purmerend. De huidige verschillende situaties kunnen dus vereffend worden of grotendeels in tact gehouden worden. Dat is een keuze. Het is wel gebruikelijk om het systeem van kostentoekening overhead en afkoopregelingen gelijk te maken.

d. Is er nog iets meer uit te leggen over differentiatie in de afvalstoffenheffing?

De COELO Atlas van de lokale lasten 2019 geeft hierover veel informatie. De meeste gemeenten laten het tarief van de afvalstoffenheffing afhangen van de omvang van het huishouden. Ook een vastrecht komt nog voor. Maar inmiddels woont 31% van de Nederlanders in een gemeente waar de afvalstoffenheffing afhangt van de hoeveelheid aangeboden huishoudelijk afval (diftar). Purmerend heeft een vastrecht en Beemster heeft een systeem dat afhangt van de omvang van het huishouden. Dit is een keuze. Het invoeren van diftar vraagt een diepgaande discussie over het afvalbeleid maar in diftargemeenten betalen meerpersoonshuishoudens gemiddeld 18 procent minder dan in andere gemeenten. Dat komt omdat daar minder afval ingezameld hoeft te worden (bron: COELO).

e. Aan welke knoppen is te draaien in deze hele discussie?

Uit de notitie van 4 juni, de beantwoording van de technische vragen en uit deze notitie is duidelijk dat er aan heel veel knoppen is te draaien, voorbeelden hiervan zijn:

- Afvalstoffenheffing: wel/niet differentiëren met huishoudensomvang, welk percentage differentiatie, deel kosten meenemen in ozb ja/nee, specifieke aanpak huurders Beemster ja/nee
- Riolering: alleen eigenaarsheffing ja/nee, bij gebruikersheffing: hoe hoog het basistarief, vanaf welk waterverbruik, hoeveel straatvegen meenemen, mate van kwijtschelding
- Hondenbelasting: invoeren in Beemster ja/nee, stopzetten in Purmerend ja/nee, uitzonderingen maken ja/nee
- OZB: mate van tariefdifferentiatie tussen woningen en niet-woningen.

Sommige gegevens kennen we, zoals de eenpersoons adressen en de meerpersoons adressen en de eigenaren van woningen en niet-woningen en de aantallen huurders. Die hebben we aan u toegestuurd bij de antwoorden van de technische vragen. Maar de hoeveelheid honden in Beemster bijvoorbeeld weten we niet.

De hoofdlijn van de harmonisatiegevolgen is goed inzichtelijk gemaakt in de notitie van 4 juni en de belangrijkste keuzes die daarin zijn te maken. Heel veel andere keuzes (knoppen) hebben maar beperkte effecten. In de werkgroep harmonisatie belastingen die na het herindelingsbesluit aan de slag gaat, zullen alle harmonisatie aspecten per onderdeel nauwkeurig worden uitgewerkt en met de raden besproken worden.

f. Kunnen we eigenlijk niet opnieuw beginnen en een gewogen gemiddelde als uitgangspunt nemen?

Uitgangspunt is het behalen van dezelfde opbrengst lokale heffingen als voor de fusie. Het is thans juridisch niet mogelijk dat lasten gewogen verdeeld worden over alle inwoners. Het huidige systeem is gebaseerd op a) draagkracht (een hogere woz-waarde is een hogere aanslag) en b) profijt/toerekenbaarheid (bekostigen van diensten die worden afgenomen, meer betalen bij een groter huishouden (Beemster), meer betalen bij een hoger waterverbruik (Purmerend)). Bij de varianten die in de notitie van 4 juni werden gemeld, wordt in Purmerend en Beemster gelijk belast naar de WOZ-waarde van de woning, naar de omvang van het huishouden (als er wordt gedifferentieerd) en naar de mate van waterverbruik.

g. Kunnen er ook modellen gemaakt worden voor toekomstige ontwikkelingen (risico's)

In de technische vragen en in de behandeling in de vergadering van de klankbordgroep is er ook gevraagd of er modellen gemaakt kunnen worden voor risico's zoals de schuldenlast, de stadsverwarming Purmerend en het wegenoverdrachtdossier. Uiteraard is dit mogelijk, maar de relatie met enkel de lokale lasten lijkt minder zinvol en ook is de keuze om hiervoor een aanpak te ontwikkelen los van de fusie te zien. Beide gemeente hebben een methode om hun weerstandscapaciteit af te wegen tegen de risico's. Het is zinvol in het kader van de harmonisatie om over de gezamenlijke risico's een inventarisatie te maken waarbij op uniforme manier de kansen en de gevolgen worden bepaald (dit kan bijvoorbeeld met een klasse indeling). Dit noemen we een integrale risicoscan. Het bevat in ieder geval een uiteenzetting van:

- de incidentele risico's (zoals een eventueel financieel nadeel bij het zwembad) en de incidentele weerstandscapaciteit (reserves)
- de structurele risico's (zoals een stijging van de rentelast op de schuld die de gemeente niet doorberekent en zoals de taakuitvoering van bijvoorbeeld jeugd en wegen) en de structurele weerstandscapaciteit (zoals bijvoorbeeld de onbenutte belastingcapaciteit).

Een integrale risicoscan kan ingepland worden als een op te leveren product in het fusieproces. De resultaten van de scan kan met de klankbordgroep worden besproken.